

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Cursus theologici iuxta scholasticam huius temporis
Societatis Jesu methodum tomus ...**

Amico, Francesco

Duaci, 1640

III. An æternitas sit propria Dei?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82000)

SECTIO III.

An aeternitas sit propria Dei?

31. **D**VPLEX distingui potest aeternitas, necessaria, quae est propria Dei, & nulli ab ipso convenire potest; & libera seu contingens. Quae adhuc duplex esse posset, altera connaturalis, & quae intrinsecus exigitur; altera merè accidentalis & extrinseca. Connaturalis est, quae naturaliter exigitur ab essentia, tanquam propria passio. Extrinseca & accidentalis est, quae omnino accidit essentiae, cum eaque nullam habet naturalem exigentiam & connexionem. De utraque est controuersia, an repugnet creaturae.

32. **P**RIMA sententia affirmat, neutram aeternitatem repugnare creaturae. Fundamentum est, quoniam ad neutram negandam est apparens aliquod implicantis fundamentum. Non est autem diuinæ potentiae negandum, quod apparens aliquod implicantis fundamentum non praesferat. Maior probatur. Nam potissima implicantis esset de aeternitate, quae connaturaliter exigitur; sed huius nulla est: quia sicut connaturalis est Angelo aeternitas à parte post, ita connaturalis esse potuit aeternitas à parte ante. Consequentia constat à paritate rationis. Antecedens probatur, nam illa perfectio est connaturalis subiecto, cui opposita priuatio est violenta & praeter naturalis: sed annihilatio est violenta & praeternaturalis Angelo: ergo eius sempiterna conservatio est connaturalis eidem.

33. **S**ECUNDA sententia negat, ullam aeternitatem convenire posse creaturae: est Alberti in 1. parte summae de quatuor Coëvis, quæst. 3. art. 3. Henrici quodlib. 1. quæst. 7. & quolib. 8. q. 9. §. Restat ergo, Alen. 2. p. q. 14. memb. 1. art. 1. ad vndecimum & duodecimum, Bonaventurae in secundo dist. 1. 1. p. art. 1. quæst. 2. Rich. art. 3. quæst. 4. Marfilij qu. 1. art. 2. sub finem. Goffredi apud Ocham in infra citandum, Valent. 1. p. d. 3. de Deo ut creatore quæst. 3. puncto 2. qui, quamvis nullam rationem ex his, quae afferuntur convincentem putet, propterea naturali ratione spectata, probabile censeat, creaturam ex aeternitate condi potuisse, spectata tamen Patrum auctoritate, quā in re Theologica sequi debemus, id putat implicare, etiam si id aperta ratione nobis non constet. Patres autem, qui id expressè negant, sunt Athanasius orat. 2. contra Arianos, Basilij lib. 2. contra Eunomium, Damascen. li. 1. fidei c. 8. Ambrosij lib. 1. Hexameron cap. 3. August. 12. de Ciuit. Dei cap. 15. & contra Felicianum Arianum ante medium: qui omnes docent, ex eo, quod creatura est ex nihilo, ab aeterno condi non potuisse.

34. **S**ecundò probatur hæc sententia ratione. Prima sit: Quod conuenit alicui ex se, prius illi conuenit, quàm quod illi conuenit ex alio. Creatura ex se conuenit non esse, ab alio verò esse: igitur prius illi conuenit non esse, quàm esse. Impossibile autem est, ut in eadem duratione creatura simul conueniat esse & non esse: igitur impossibile est, ut creatura cōueniat aeternitas: alioqui vel in eadem aeternitate illi simul conueniret esse & non esse, vel nullo pacto illi conueniret non esse.

35. **S**ECUNDA ratio sit. Si creatura condita fuisset ab aeterno, sequeretur, illam non potuisse non condi: quia vel potuisset non condi ante aeternitatem; & non; quia ante aeternitatem nihil est: vel in ipsa aeternitate; & neque hoc, quia quando res est, non potest non esse: neque post aeternitatem, quia praeteritum non potest non fuisse praeteritum: ergo numquam. Confirmatur, quia repugnat enti creato, non posse per totam aeternitatem à Deo corrumpi, cum de essentia ipsius sit, perfecta dependentia à Deo.

36. **T**ERTIA ratio sit, quia sequeretur, creaturam numquam incepisse, sed semper factam esse. Nam creatura incipit per creationem: in aeternitate autem non fuisset creatio, sed tantum conservatio: ergo non fuisset inceptio, sed tantum factum esse creaturae. Minor probatur, quia creatio est tantum in instanti, in aeternitate autem non fuisset assignabile instans, in quo incepisset creatio, & post quod secuta fuisset conservatio.

37. **Q**UARTA ratio sit; implicat, Deum producere creaturam cum coexistentia ad infinitum spatium; ergo & cum coexistentia ad infinitum tempus.

38. **T**ERTIA sententia affirmat de aeternitate extrinseca & accidentali. Est S. Th. 1. p. quæst. 46. articulo primo ad primum, & artic. 2. ad primum & quintum. Secundò contra gentes ca. 38. & de potentia, quæstione tertia, articulo decimo quarto. Caietan. & Ferrar. locis citatis, Egidij in secundo distinct. 1. 1. p. quæstione quarta, articulo secundo. Durandi quæstion. 2. Capreoli quæst. prima, articulo secundo, conclus. 2. Argent. quæst. secunda, articulo 2. Ochamij quæst. 8. Ariminenf. quæst. tertia. Rubionis, quæst. sexta, articulo tertio. Maioris quæst. quarta. Gabr. quæst. 3. Palarij disputat. 2. conclus. quarta. Heirui de aeternitate mundi, quæst. 5. Bannez 1. p. quæst. 46. articulo secundo, conclusione tertia. Vasquez disputat. 177. c. 3. Molinae quæst. 10. artic. 3. Suarez in Metaph. tom. 1. disput. 20. sect. 6. Inclinat Scotus in secundo dist. 1. quæst. tertia. §. tenentes autem primum. Quam sententiam problematicè defendit ibidem Lychetus. Pro cuius controuersiae explanatione,

39. **D**ico primò: Implicat, cōdi potuisse creaturam cum naturali exigētia ad aeternitatem. Hæc non inuenio in terminis à Scholasticis

S. Thomas.
Caietanus.
Ferrariens.
Egidius.
Durand.
Capreolus.
Argentinas
Ocham.
Ariminen.
Rubio.
Gabriel.
Palatius.
Hervaeus.
Bannez.
Vasquez.
Molina.
Suarez.
Scotus.
Lychetus.

Albertus.
Henricus.
Alensis.
Bonavent.
Richardus.
Marfilij.
Goffredus.
Ocham.
Valentia.

Athanasius
Basilij.
Damascen.
Ambrosij.
Augustin.

Athanasius

agitatam, eam tamen semel audiui assertam à doctissimis Theologis. Eam verò probò primò Ratione, ducta ex Athanasio oratione, seu lib. secundo, contra Arianos ante medium: ubi docet reliqua omnia, excepto Verbo diuino, *gratia & voluntate condita* esse: ubi non modò ait *voluntariè*, vt excludat necessitatem, verum etiam *gratia* omnia condita esse, vt excludat omnem exigentiam & connaturalitatem ex parte rerum creandarum. Ex quo sic formo Syllogismum: Deus merè gratis & liberaliter omnia extra se producit: at non omnia merè gratis & liberaliter extra se produceret, si esset aliqua creatura, quæ connaturaliter & ab intrinseco aeternitatem exigeret. Maior est Athanasij, & reliquorum Patrum contra Arium disputantium, & ratione constat; quia Deo tribendus est modus producendi omnium perfectissimus; modus autem producendi extra se omnium perfectissimus est, vt merè gratis, & sine vllò debito cuncta producat, quia hic magis cõmendat liberalitatem & munificentiam creatoris erga creaturas. Minor probatur, quia quod naturaliter exigit creatura, nõ merè gratis & liberaliter creatur, sed cū aliquo debito & obligatione creantis; nam quantum ponitur de connaturalitate & exigentia ex parte effectus, tantum tollitur de gratia & liberalitate ex parte agentis: & quãtũ crescit vis & exigentia creabilitatis in termino, tantum crescit debitum & obligatio creandi in principio creante. Vnde non omnia merè gratis & liberaliter concederet Deus, sed aliqua cum debito & obligatione, fundata in essentia & natura creata, ab intrinseco exigente creationem, quod diuinæ perfectioni derogat. Confirmatur. Nam hæc saltem creaturam negant Patres cū contra Arium negant, vllam creaturam condidisse ab æterno.

40. Secundò probatur à priori. Implicat creaturam naturaliter exigere proprietatem, quæ necessariò inuoluit perfectionem repugnantem intrinsecis principijs ipsius creaturæ: Si autem possibilis esset creatura, quæ naturaliter exigeret eternitatem, illa naturaliter exigeret proprietatem, quæ necessariò inuolueret perfectionem repugnantem intrinsecis principijs ipsius, ergo. Maior patet, quia cūm proprietas sit naturalis passio subiecti, implicat illam esse repugnantem intrinsecis principijs ipsius subiecti: alioqui esset, & non esset naturalis passio; esset, quia vt naturalis passio, postularer, vt esset proportionata subiecto; nõ esset, quatenus esset repugnans proprio subiecto. Minor verò probatur, quia æternitas necessariò inuoluit immutabilitatem rei æternæ per infinitam durationem: sed implicat, creaturam naturaliter exigere immutabilitatem per infinitam durationem: igitur repugnat creaturæ naturalis exigentia æternitatis. Maior constat, quia implicat, rem æternam vt sic mutari, vel quoad esse, vel quoad operari: sed ratione æternitatis creatura necessariò fieret inca-

pax omnis mutationis. Minor probatur, quia de conceptu creaturæ est, perfecta subiectio ad creatorem; atqui hæc tollitur à creatura per infinitam durationem: igitur nequit exigentia æternitatis esse connaturalis creaturæ.

41. Dices, exigentiam talis immutabilitatis non repugnare creaturæ, cum quia oritur ex suppositione æternitatis, quæ non pugnat cum creatura, vt patet, si creatura condita fuisset ab æterno sine tali exigentia: nam tali creaturæ, ex suppositione æternitatis, connaturalis fuisset æterna immutabilitas. Tum quia hæc immutabilitas est consequens ad æternitatem: creatura autem posset naturaliter exigere vnum & non aliud. Resp. Negando assumptum: & ad primam probationem, distinguenda est maior: talis immutabilitas oritur ex suppositione æternitatis gratuito cõmunicatæ, & nego; quæ cõnaturaliter exigitur, & cõcedo. Prior immutabilitas non repugnat creaturæ, repugnat autè posterior: Multa enim possunt nobis gratis communicari, quæ tamen non possunt à nobis connaturaliter exigi; gratia enim & gloria, cæteraque dona supernaturalia gratis nobis communicantur, quæ tamen nequeunt connaturaliter à nobis exigi. Æternitas igitur, & immutabilitas ex ea orta, possunt quidem nobis sine vlla repugnantia gratis communicari, non autem sine intrinseca repugnantia naturaliter exigi.

42. Cuius discriminis ea est ratio: quia quod gratis communicatur, non variat intrinsecam essentiam rei, variat autem quod naturaliter exigitur. Quia igitur nulla res potest naturaliter exigere, quod propriæ essentia repugnat, nõ potest creatura naturaliter exigere æternitatem, quæ necessariò inuoluit immutabilitatē, repugnantem intrinsecis principijs essentia creatæ, quæ essentialiter importat mutabilitatem. Ex his patet ad minorem: nam immutabilitas, quæ connecit creaturæ gratuita æternitate donatæ, esset connaturalis creaturæ ratione æternitatis gratis communicatæ, non autem ratione alicuius intrinsecæ exigentia, sicut visio beata est connaturalis intellectui creato ratione luminis gloriæ, gratis collati, non autem ratione alicuius intrinsecæ exigentia. Vnde licet potuerit creatura gratuita æternitate donari, & consequenter æterna immutabilitate ex ea orta insigniri, non tamen potuit intrinseca & connaturali.

43. Ad Secundam probationem neganda est minor: repugnat enim naturam à parte rei exigere vnam perfectionem, & abstrahere ab alia cum ea essentialiter connexa: quod constat tum inductione, repugnat enim, naturam exigere potentias, & cum potentijs non exigere actus, cum ijs potentijs essentialiter connexos. Repugnat, potentias exigere actus, & cum actibus non exigere obiecta, actus essentialiter specificantia. Repugnat, hominem exigere admirabilitatem, & cum admirabilitate non exigere risibilitatem,

cum

cum ea essentialiter coniunctam. Tum ratione; quoniam intrinseca exigentia naturæ tendit ad suas proprietates, prout à parte rei existunt: atqui implicat, ut à parte rei existat una perfectio sine alia: ergo implicat, naturam tendere ad unam perfectionem, & non ad aliam. Minor patet, quia si una essentialiter includitur in alia, implicat, unam existere sine alia. Maior probatur, quia natura exigit suas proprietates, ut perfectibile suum perfectiorem: perfectibile autem respicit suum perfectiorem, prout in re ipsa existit: quia existentia est prima perfectio rerum, cum nihil possit habere rationem perfecti, nisi vel per existentiam, vel per ordinem ad illam. Confirmatur, quia quando exigitur aliqua perfectio, exigitur secundum totum id, quod à parte rei essentialiter includit: ergo si aeternitas à parte rei essentialiter includit immutabilitatem rei creatæ per infinitam durationem, non potest ea exigi, quin simul coëxigatur ipsa aeterna immutabilitas, cum aeternitate essentialiter connexa.

44. Dico Secundò: Non repugnat, Creaturas etiam natura sua corruptibiles, merè gratis & liberaliter ab eterno conditu. Fundamentum est, quia nulla est implicantia, neque ex parte Dei producentis, neque ex parte termini producibilis, neque ex parte ipsius productionis. Non ex parte Dei producentis; quia Deo non deest potentia, si ex parte termini nulla sit repugnantia. Nec requiritur, ut causa duratione præcedat suum effectum, sed sufficit, si tantum natura & causalitate, ut patet de sole respectu luminis, quod tantum natura supponit illum priorem.

45. Neque ex parte termini: quia aut repugneret ex parte termini, ut sic; & non, alioqui neque verbum divinum potuisset ab eterno produci: aut ex parte termini, ut creabilis; & neque hoc, quia terminus, ut creabilis solum dicit non habere esse ex se, sed illud totum accipere ab alio: at etiam creatura ab eterno condita potuisset habere totum suum esse ab alio, & non ex se. Ergo. Confirmatur, quia sicut non repugnat aeternæ productioni, ut terminus per eam productus habeat esse ab alio, ut constat de productione aeterni verbi: ita non repugnat aeternæ productioni, ut per eam terminus totum suum esse habeat ab alio. Unde non sequitur, quod ipsum non esse creaturæ duratione præcedere debeat ipsum esse creaturæ. Sicut nec ipsum non esse relativum verbi præcedere debet duratione ipsum esse relativum verbi, sed tantum origine. Quare cum dicitur, creatura fit ex nihilo, Prepositio *Ex*, non importat antecessionem temporis, sed vel negationem subiecti, vel prioritatem naturæ; quæ in hoc consistit, ut creatura, quantum est ex se, nullum habeat esse, sed totum, quod habet, habeat à Deo libere producente: quia verò quod convenit alicui ex se, prius natura illi

convenit, quam quod convenit ab alio: ideo prius natura dicitur creatura non esse, quam esse.

46. Nec deum repugnat ex parte creationis: cuius conceptus non est, ut putat Henricus, ut debeat tantum in instanti durare, sed ut sit actio, quæ res accipit esse. Neque est necesse illam à parte rei distingui à conservatione, ut patet, si Angelus crearetur immediatè post instans temporis: tunc enim creatio distingui non posset à conservatione eiusdem Angeli realiter, sed tantum ratione. Nam eadem actio considerata, ut simplex dependentia termini à sua causa, diceretur creatio: considerata verò, ut quædam continuata dependentia termini à causa, connotans præexistentiam sui, diceretur conservatio, absque reali distinctione in re ipsa.

47. Ad Fundamentum primæ, neganda est maior; & ratio implicantie constat ex prima assertionem. Ad probationem minoris, negatur paritas: tum quia aeternitas à parte post supponit in Angelo liberalem creationem, quæ posita, est illi connaturalis aeternitas à parte post: aeternitas verò à parte antè non supponit in re creata liberalem creationem, sed potius ipsamet essentia creaturæ prius natura, quam crearetur, naturaliter exigeret aeternam creationem. Non repugnat autem, ut posito uno dono gratuito in creatura, sit illi connaturale & alterum, quod cum primo dono gratuito naturalem habet connexionem: quia tunc connaturalitas & exigentia non fundatur in ipsa creatura, sed in dono liberaliter collato: ratione cuius doni fit creaturæ aliquid connaturale, quod simpliciter non est, nec potest illi esse connaturale. Sic posito lumine gloriæ, ut gratuito dono in intellectu creato, connaturalis est illi visio beata, quæ cum tali lumine est connaturaliter connexa, quæ simpliciter non est, nec esse potest intellectui creato connaturalis.

48. Dices. Ergo saltem aeternitas est connaturalis creationi: sed creatio est ipsa creatura in fieri: ergo aeternitas est connaturalis creaturæ. Resp. Distinguendo minorem: creatio est ipsa creatura includens donum gratuitum, concedo; non includens donum gratuitum nego: ergo est connaturalis aeternitas creaturæ, ut includenti donum gratuitum, concedo; ut non includenti donum gratuitum, nego. Si autem connaturalis esset creaturæ aeternitas à parte antè, esset illi connaturalis nullo supposito dono gratuito, quia aeternitas à parte antè non potest supponere in creatura creationem gratuitam, sicut supponit aeternitas à parte post. Cuius discriminis ratio est: quia aeternitas à parte post habet initium durationis à parte antè, in qua supponere potest creationem: aeternitas verò à parte antè, nullum habet initium durationis à parte antè, in qua possit

gratuitam creationem supponere. Neque illam supponere potest natura priorem, quia cum æternitas formaliter consistat in æterna permanentia esse rei durantis, necessarium inuoluit esse rei secundum omnem conceptum essendi; atque adeo non potest illud, ut natura tantum præcedens excludere à conceptu æternitatis, quia tunc non includeret omnem perfectionem essendi rei durantis.

49. Confirmatur, quia æternitas à parte post, non includit necessariam immutabilitatem ex parte creaturæ, sicut includit æternitas à parte ante: quia in æternitate à parte post, creatura manet perfectè subiecta Deo in quolibet instanti temporis, in quo annihilari potest pro beneplacito Dei: & quod non annihiletur, non prouenit ex impossibilitate creaturæ, sed ex libero decreto ipsius Dei. In æternitate verò à parte ante creatura per totam æternitatem & infinitam durationem à Deo annihilari & mutari non posset: atque hoc non tam ex decreto Dei, quam ex ipsa impossibilitate rei. Implicat autem, ut creatura naturaliter exigat talem perfectionem, per quam se subtrahat per infinitam durationem à subiectione Dei: non implicat autem, ut naturaliter exigat talem perfectionem, per quam semper maneat pro quouis instanti perfectè subiecta Deo.

Explicatur
Patres.

50. Ad argumentum secundum ductum ab auctoritate Patrum Resp. Vel eos contra Arium loqui, supposita rerum creatione in tempore; qua posita rectè contra ipsum arguebant; Si Verbum est æternum; ergo non est creatura: quia de facto nulla creatura est æterna. Vel certè eos negare, condi potuisse creaturam ab æterno cum naturali exigentia æternitatis. Quæ responsio est magis conformis ad confutandum errorem Arii, qui dicebat, Verbum Diuinum non esse qualemcumque creaturam, sed excellentissimam inter omnes, ut constat ex Athanasio Oratione seu lib. 3. contra Arianos columna 13. & l. 4. ubi probat non ex quacumque æternitate colligi Christum esse naturalem filium Dei, sed ex æternitate propria Dei Patris. Rectè igitur contra Arium argumentabantur Patres: Verbum ab æterno productum est, & non sicut reliquæ creaturæ, quæ tantum voluntate & gratia producuntur, sed naturaliter: igitur non potest esse creatura, quia nulla creatura postulat naturaliter ab æterno produci. Quæ responsio colligitur ex citatis locis Athanasij & Damasc. lib. 1. Fidei c. 8. ubi ex eo, quod creatio sit voluntaria Deo, colligit illam suapte natura & ab intrinseco non postulare æternitatem.

Arii.

Athanasius

Damascen.

51. Ad primam rationem, distinguo minorem subsumptam: impossibile est, ut in eadè duratione conueniat esse, & non esse simpliciter, concedo: ut eidem conueniat esse ab alio, & non esse à se, nego: hoc autem non est ponere esse, & non esse in eadè duratione simpliciter, sed esse absolute, & non esse sub

conditione, nempe si ab alio productum non esset.

52. Ad Secundam nego sequelam: ad cuius probationem dico, creaturam potuisse non condi in ipsa æternitate, non quidem in sensu componente æternitatem cum creatura, sed in sensu diuidente æternitatem à creatura: quia nimirum quod ab æterno conditum fuisset, potuisset ab æterno non condi, sicut ab æterno Deus voluit mundum, & tamen pro eadem æternitate potuisse non vellemundum, non quidem in sensu composito, sed in sensu diuiso. Ad Confirm. Resp. Assumptum esse verum de incorruptibilitate æterna, quæ connaturaliter exigatur; non autem de gratis communicatà.

53. Ad Tertium: Si ly, *incipit*, denoret initium durationis, concedo creaturam ab æterno nunquam incepisse; si tantum principium productionis, nego: nam ab æterno creatura habuisset principium suæ inceptionis, tamen si ea inceptio distincta non fuisset à conseruatione. Vnde ad minorem, concedo ab æterno non fuisse creationem re ipsa distinctam à conseruatione, ad cuius probationem, falsum est, creationem esse tantum in instanti: hoc enim argumentum fieri suo modo potest de productione ipsa Verbi Diuini, quod ita ab æterno productum est, ut per totam æternitatem dicatur produci: nec in eius æterna productione, licet distinguere productionem ab eius quasi conseruatione.

54. Ad quartum nego consequentiam: ratio discriminis est, quia potest res coexistere æterno tempori per solum fluxum æterni temporis, cum res, ut coexistat tempori, nullam perfectionem requirat maiorem, quam ex se habet in instanti ipso, in quo primo est: non potest autem res coexistere infinito spatio per fluxum ipsius spatij, quia spatium non fluit, sed per aliquam perfectionem intrinsecam: sicut enim ipsa non potest coexistere maiori spatio, quod primò adæquatè occupat, sine noua aliqua perfectione intrinseca; ita nec infinito spatio sine noua perfectione intrinseca infinita, quod implicat.

SECTIO IV.

An, & Quo pacto æternitas differat ab æuo?

55. **T**AMETSÌ Æuū ex sua primæua impositione multa significet, ex Scholasticorum tamè vsu accommodatum est ad significandam solam durationem rerum incorruptibilium: in quo sensu in præsentia- rum de Æuo disputamus.

56. PRIMA sententia affirmat, Æuū differre ab æternitate: quia hæc caret principio & fine: illud principium habere potest. Sed contra, quia, ut præcedere sectione probauimus, non repugnat, creaturam incorruptibilem capere potuisse principium & fine durationis.